

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИКО-ФАРМАЦЕВТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

ЦЕНТРАЛЬНА МЕТОДИЧНА РАДА

МАТЕРІАЛИ

**НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
ЦЕНТРАЛЬНОЇ МЕТОДИЧНОЇ РАДИ ЗДМФУ**

ІННОВАЦІЙНІ ОСВІТНІ ІНСТРУМЕНТИ В ПІДГОТОВЦІ КЛІНІЦИСТА

25 квітня 2024 року, м. Запоріжжя

Запоріжжя, 2024

МІСЦЕ ЕЛЕКТРОННИХ ІНСТРУМЕНТІВ НАВЧАННЯ У СИСТЕМІ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ ЛІКАРІВ ЗАГАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ – СІМЕЙНОЇ МЕДИЦИНИ.....	60
Кульбачук О.С., Сідь Є.В., Соловйов О.В., Піскун А.В.	
ЩОДО ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ «БІООРГАНІЧНА ХІМІЯ» В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	61
Кучеренко Л.І., Кандибей К.І.	
КОМУНІКАЦІЯ ТА СПІЛКУВАННЯ У СУЧАСНІЙ МЕДИЧНІЙ ОСВІТІ	62
Лашкул Д.А., Назаренко О.В.	
СИМУЛЯЦІЙНЕ НАВЧАННЯ – ЯК ОДИН ІЗ МЕТОДІВ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ МАЙБУТНІХ ЛІКАРІВ.....	63
Лукашенко Л. В., Лихасенко І. В.	
СУЧАСНІ ІНТЕРАКТИВНІ ІНСТРУМЕНТИ ДЛЯ УДОСКОНАЛЕННЯ ПРАКТИЧНОГО НАВЧАННЯ ЛІКАРІВ НА ПІСЛЯДИПЛОМНОМУ ЕТАПІ.....	64
Луценко Н.С., Рудичева О.А., Ісакова О. А., Кирилова Т.С., Михальчик Т. С.	
СИМУЛЯЦІЙНИЙ ТРЕНІНГ ЯК ЕФЕКТИВНИЙ МЕТОД В ПІДГОТОВЦІ ОТРИМУВАЧІВ ОСВІТИ З МЕДИЦИНИ НЕВІДКЛАДНИХ СТАНІВ	66
Льовкін О.А.	
ВІЗУАЛЬНА ГРАМОТНІСТЬ В ОПАНУВАННІ ДИСЦИПЛІНИ «ДЕРМАТОВЕНЕРОЛОГІЯ».....	67
Макуріна Г.І., Чернеда Л.О.	
ЗАСТОСУВАННЯ ОСОБИСТІСНО-ОРІЄНТОВАНОГО ПІДХОДУ ПРИ ПРОВЕДЕННІ ПІСЛЯДИПЛОМНОГО НАВЧАННЯ СТОМАТОЛОГІВ.....	69
Манухіна О.М., Варакута О.А., Сидоряко А.В.	
ПРОФЕСІЙНА МОТИВАЦІЯ ЯК ЗАСІБ ІНТЕГРАЦІЇ ФУНДАМЕНТАЛЬНИХ І КЛІНІЧНИХ НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ	70
Мельнікова О.З., Іванченко О.З., Мікасян Г.Р.	
ІННОВАЦІЙНІ ТА ТРАДИЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ ЯК ІНСТРУМЕНТИ АКТИВІЗАЦІЇ МИСЛЕННЯ МАЙБУТНІХ КЛІНІЦИСТІВ В УМОВАХ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ.....	73
Михайловська Н.С., Стецюк І.О., Коновалова М.О., Мануйлов С.М.	
ПІДГОТОВКА СТОМАТОЛОГІВ В ІНТЕРНАТУРІ – ВИКЛИКИ ЧАСУ	75
Міщенко О.М., Манухіна О.М., Варакута О.А., Сидоряко А.В.	
РОЛЬ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ КЛІНІЦИСТА.....	77
Москвітін Д.А.	
ОЧНА ТА ДИСТАНЦІЙНА ФОРМИ ОСВІТИ У ФОРМУВАННІ ЛІКАРЯ В СУЧАСНИХ УМОВАХ.....	78
Недельська С.М., Ярцева Д.О., Мазур В.І., Самохін І.В., Кряжев О.В., Бессікало Т.Г., к.мед.н., Кляцька Л.І., Федосєєва О.С., Лямцева О.В.	
ВИКОРИСТАННЯ ІНОВАЦІЙНИХ ПРОГРАМ ВІРТУАЛЬНОЇ РЕАЛЬНОСТІ В НАВЧАНІ ЛІКАРЯ-ЛАБОРАНТА	79
Павлов С.В., Баранова Л.В.	
ОСОБЛИВОСТІ ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ КЛІНІЦИСТА-ФАРМАЦЕВТА В УМОВАХ ВІЙСЬКОВОГО СТАНУ	81
Панасенко О.І., Карпенко Ю.В., Куліш С.М., Аль Халаф Н.А.	
ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ ПРОПЕДЕВТИКИ ПЕДІАТРІЇ У ЗМІШАНОМУ ФОРМАТІ.....	83
Пацера М.В.	
ДОСВІД ОРГАНІЗАЦІЇ ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ З ПРОПЕДЕВТИКИ ПЕДІАТРІЇ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	84
Пащенко І.В., Соляник О.В.	
ІНФОРМАЦІЙНА МОДЕЛЬ ПРОЦЕСУ СТВОРЕННЯ САЙТУ НАВЧАЛЬНОЇ АПТЕКИ.....	87
Пишнограєв Ю.М.	

процес навчання, можуть виправляти помилки. В свою чергу викладач у будь-який зручний для себе час може перевірити динаміку наповнення портфолію та оцінити навички студента.

На кафедрі успішно функціонує Школа молодого лікаря, до якої приєднуються не тільки студенти, а й лікарі-інтерни. Під час цієї школи молоді викладачі діляться власним досвідом і помилками під час перших кроків самостійної роботи і обговорюють найбільш важливі клінічні напрацювання кафедри.

Висновки: На сьогодні освітній процес має бути спрямований на отримання повноцінних теоретичних знань із формуванням клінічного мислення та тренування практичних навичок для самостійного орієнтування у майбутній професійній діяльності. Для належної організації навчального процесу необхідно застосовувати збалансовану комбінацію традиційних та інноваційних освітніх технологій, що сприятиме досягненню програмних результатів навчання як основного критерію якості вищої освіти.

Список літератури:

1. Колесник Ю. М., Авраменко М. О., Моргунцова С. А., Рижов О. А. Кроки трансформації освітнього процесу до дистанційної форми навчання у ЗДМУ. *Актуальні питання дистанційної освіти та телемедицини 2020* : матеріали Всеукр. наук.-метод. відеоконф. з міжнар. участю (м. Запоріжжя, 19-20 листопада 2020 р.) – Запоріжжя, 2020. С. 3-5. URL: <http://dspace.zsmu.edu.ua/handle/123456789/13522>
2. Михайловська Н. С. та співавт. Особливості симуляційного навчання студентів-медиків в умовах сьогодення. *Актуальні питання педагогіки вищої медичної освіти* : зб. матеріалів Всеукр. наук.-практ. конф. з міжнар. участю (м. Харків, 21 березня 2023 р.). Харків : ХНМУ, 2023. С. 187-189.
3. Романова, К. Б. Досвід міжкафедрального тренінгового центру в умовах змішаного навчання у Запорізькому державному медичному університеті. *Досвід впровадження змішаної форми навчання у ЗДМУ, траєкторія розвитку та місце в системі вищої медичної освіти*: матеріали навчально-методичної відеоконференції Центральної методичної ради (26 травня 2021 року, м. Запоріжжя). Запоріжжя, 2021. С. 112-113. URL: <http://dspace.zsmu.edu.ua/handle/123456789/14515>
4. Кравчук Л.В., Кадобний Т.Б., Бучко А.Т. Окремі аспекти підготовки майбутніх фахівців медичної галузі в умовах змішаного навчання. *Медична освіта*. 2023. №1. с. 59-64. DOI 10.11603/m.2414-5998.2023.1.13827
5. Гуревич Р.С. та ін. Змішане навчання як сучасна форма побудови навчального процесу. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми*. 2023. №69. С. 14-35. DOI: 10.31652/2412-1142-2023-69-14-35

ПІДГОТОВКА СТОМАТОЛОГІВ В ІНТЕРНАТУРІ – ВИКЛИКИ ЧАСУ

Міщенко О.М. завідувач кафедри стоматології післядипломної освіти,
Манухіна О.М. доцент кафедри стоматології післядипломної освіти,
Варакута О.А. доцент кафедри стоматології післядипломної освіти,
Сидоряко А.В. асистент кафедри стоматології післядипломної освіти

Ключові слова: інтернатура, стоматологія, інтерактивне навчання, симуляційні технології

Підготовка в інтернатурі – єдиний комплекс освітніх та практичних компонентів, спланованих й організованих закладами вищої освіти та базами стажування із метою забезпечення набуття лікарями інтернами компетентностей, необхідних для отримання кваліфікації лікаря-спеціаліста, і який ґрунтується на академічній доброчесності, медичній та фармацевтичній етиці й деонтології, доказовій медицині [4]. При цьому пріоритетним напрямом при підготовці є компетентнісний підхід, який забезпечує перехід від теоретичних знань до отримання практичних навичок, їх закріплення, відпрацювання в різних клінічних ситуаціях із можливістю в подальшому успішно застосовувати їх у практичній діяльності [2]. З 1 січня 2022 р. набув чинності пункт 4 наказу МОЗ України від 22.06.2021 р. N 1254 «Про затвердження Положення про інтернатуру та вторинну лікарську (провізорську) спеціалізацію». В рамках цього наказу відбулися зміни, які торкнулися тривалості підготовки лікарів-інтернів на кафедрі стоматології післядипломної освіти. Для спеціальності «Стоматологія» термін навчання був скорочений з двох до одного року, при цьому термін освітньої частини підготовки скорочено з 8 до 2,5 місяців, тобто більш, ніж втричі.

До інтернатури вступили вчорашні студенти, чиє навчання у вузі припало на часи карантинних обмежень та воєнного стану, що певним чином відбилося на якості отриманих знань та практичних навичок. Війна змінила процес здобуття знань. Не зважаючи на виклики часу, навчання інтернів навіть у прифронтовій зоні має утримуватись на рівні. Для досягнення такої мети освітній процес потребує трансформацій як з боку викладачів, так і з боку інтернів. Враховуючи те, що стоматологія, як науково-практична дисципліна, належить до особливих медичних спеціальностей, що мають переважно мануальні форми результативності практичної діяльності, особливого значення, з урахуванням термінів навчання, набуває підготовка на заочних базах стажування. Метою заочної бази стажування є забезпечення отримання необхідного обсягу навичок для діагностики та лікування основних груп стоматологічних захворювань. Однак, на жаль, не завжди на заочних базах стажування при відсутності державного фінансування стоматологічної допомоги лікарям-інтернам вдається ознайомитись із новітніми методиками діагностики і лікування і безпосередньо відпрацювати практичні навички та вміння в повному обсязі згідно рекомендованого плану. Тому основними завданнями підготовки лікарів-інтернів стоматологів є розширення освітніх горизонтів завдяки сучасним методикам викладання, використання, відеолекцій, опрацювання новітніх протоколів і настанов та широкого впровадження симуляційного навчання. Кращому засвоєнню знань сприяє використання інтерактивних технологій колективно-групового навчання (мозковий штурм, case-метод тощо), технологій ситуативного моделювання (симуляція або імітація), технологій опрацювання дискусійних питань; елементів дистанційного навчання (сервіси MS Teams) [1, 3].

Під час навчання на кафедрі широко використовували практично орієнтовані завдання, які розвивають клінічне мислення, формують алгоритми диференціально-діагностичного та терапевтичного пошуку, готують до самостійної стоматологічної практики. Для цього ми використовували метод кейсів, що передбачає розбір та аналіз клінічних ситуацій, особливо доречним він був при опануванні розділів дитячої стоматології та вивчення патології слизової оболонки порожнини рота, коли не було можливості, внаслідок обмеженого терміну перебування на кафедрі, забезпечити огляд тематичних пацієнтів. Також однією з найбільш результативних на наш погляд методик були рольові ігри у рамках певного симуляційного сценарію, після кожної гри проводився дебрифінг – це дозволяло інтернам отримати чітке розуміння своїх дій і процесу думок.

В сучасній ситуації надважливу роль відіграє можливість відпрацювання практичних навичок в сучасному тренінговому центрі. Як свідчить досвід багатьох європейських країн, саме навчання в симуляційних центрах дає найкращі результати для засвоєння і закріплення практичних навичок [5]. До того ж це дозволяє уникнути таких проблем, як обмеження можливостей клініки, невідповідність співвідношення кількості інтернів до кількості пацієнтів, відсутність бажання пацієнтів брати участь у навчальному процесі, а також знижує психоемоційний стрес у інтернів і надає можливість викладачам об'єктивно оцінити рівень професійної підготовки кожного з них.

Викладачі кафедри доклали максимальних зусиль для забезпечення контингенту тематичних пацієнтів в клініці і залученню інтернів до роботи з пацієнтами з метою максимальної їх адаптації до самостійної роботи у ситуації невизначеності. Також в чаті сервісу MS Teams проводилося індивідуальне консультування інтернів у позанавчальний час, спілкування і розгляд і обговорення клінічних ситуацій проводилося і в групах, створених у соціальних мережах.

З огляду на перспективи базового рівня підготовки майбутніх інтернів у найближчий час, особливу увагу необхідно приділити опануванню викладачами кафедри різноманітних методів інтерактивного навчання а також подальшого технічного удосконалення тренінгового центру, що дозволить оптимізувати процес підготовки кваліфікованих, конкурентоспроможних фахівців-стоматологів.

Література

1. Дистанційне навчання – вимушений захід чи вимога часу (на прикладі Тернопільського національного медичного університету імені І. Я. Горбачевського МОЗ України) / М. М. Корда, А. Г. Шульгай, А. І. Машталір, А. В. Чорномидз // Медична освіта. – 2021. – № 2. – С. 35–40.
2. Про затвердження Положення про інтернатуру та вторинну лікарську (провізорську) спеціалізацію : наказ Міністерства охорони здоров'я України від 22.06.2021 р. № 1254.
3. Рожко В. І. Роль фантомних класів у професійній підготовці випускників стоматологічного факультету / В. І. Рожко // Медична симуляція – погляд у майбутнє (впровадження інноваційних технологій у

вищу медичну освіту України) (для лікарів, науковців та молодих вчених) : матеріали наук.-практ. конф. з міжнар. участю (м. Чернівці, 18.02.2022 р.). – Чернівці : БДМУ, 2022. – С. 250–251

4. Чубій І. Компетентнісний підхід як чинник професійного становлення фахівців у системі вищої медичної освіти / І. Чубій // Освітні обрії. – 2021. – No 2 (52). – С. 86–89.

5. Pan D. Implementation of Simulation Training During the COVID-19 Pandemic: A New York Hospital Experience / D. Pan, K. Rajwani // Simul. Healthc. – 2021. – Vol. 16 (1). – P. 46–51

РОЛЬ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ КЛІНІЦИСТА

Москвітін Д.А., доцент кафедри іноземних мов

Ключові слова: комунікативна компетенція, клінічна практика, фахова комунікація, фахова термінологія.

На сучасному етапі розвитку вищої медичної освіти в Україні, навчальні дисципліни, пов'язані з вивченням іноземних мов, займають питому частку обов'язкового куррикулуму та актуалізуються на різних освітніх та освітньо-наукових рівнях. В цьому аспекті специфічною рисою медичної освіти є стандарт обов'язкового вивчення двох іноземних мов – мови міжнародного спілкування (зазвичай це англійська) та латини. Така двокомпонентна фахова іншомовна освіта переслідує кілька цілей:

- розвиток фахової іншомовної комунікативної компетенції майбутніх клініцистів, що передбачає удосконалення як пасивних, так і активних комунікативних навичок;
- формування професійної мовної картини світу майбутнього клініциста, яка, в свою чергу, сприятиме й закладенню засад клінічного мислення;
- створення індивідуального термінологічного корпусу, який буде застосовуватись у подальшій клінічній практиці.

Споконвіку мовою вченості й науки, передовсім – філософії, медицини й юриспруденції, вважалася латина. Сьогоднішні здобувачі вищої освіти в медичних зов також вивчають цю мертву, але тим не менш, абсолютно необхідну для розуміння фундаментальних засад медицини та фармації мову. Переважна більшість анатомічної, фізіологічної, біологічної та фармацевтичної термінології має латинське походження або ж репрезентована давньогрецькими дублетами. Обізнаний в латині клініцист завжди зможе успішно здійснювати професійну діяльність практично в будь-якому професійному середовищі, працювати в мультинаціональних командах тощо. Тобто, латина – це такий собі «прожитковий мінімум», без якої неможливо успішне опанування фундаментальних дисциплін – анатомії, фізіології, гістології тощо.

Тим не менш, стрімкий розвиток технології, який спостерігався у 2-й половині ХХ – початку ХХІ століття вивів англійську мову в абсолютні лідери серед інших традиційно визнаних мов міжнародного спілкування. Фактично, саме мові Шекспіра й Байрона дістався у спадок лавровий вінець *lingua franca*, яким за часів Римської імперії володіла латина, а в добу Просвітництва – французька. Сьогодні англійська є не менш важливим складником фахової компетенції клініциста, ніж фундаментальні та спеціалізовані дисципліни. В українській медичній освіті це актуалізується, зокрема, завдяки наявності окремого субтесту з «Англійської мови професійного спрямування» як компоненту Єдиного державного кваліфікаційного іспиту, який складається після третього року навчання. Завдяки цьому тесту перевіряються базові мовні компетенції, як-от розуміння фахового англійського тексту, здатність розв'язувати ситуативні задачі англійською мовою, обізнаність у професійній термінології та ін.

Англійська мова є й інтегральною складовою здобуття третього освітньо-наукового рівня «доктор філософії». Для початку, успішне складання вступного іспиту з іноземної мови (а з 2024 року до нього доєднується і Єдиний вступний іспит з іноземної мови) є своєрідною перепусткою в світ досліджень. Крім того, підготовка в аспірантурі передбачає й поглиблене вивчення англійської мови і прогрес від рівня B2 за Загальноєвропейською шкалою мовної освіти до рівня C1.

На сьогодні кафедра іноземних мов ЗДМФУ забезпечує повний цикл підготовки майбутніх клініцистів до сучасних викликів іншомовного спілкування та формування фахової мовної та мовленнєвої компетенції. Основи латини та англійської мови за професійним спрямуванням